

НАПРЯМ 4. ТРУДОВЕ ПРАВО. СЛУЖБОВЕ ПРАВО. ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-277-0-23>

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Плескун Олександр Володимирович

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Таран Ірина Олегівна

*студентка IV курсу спеціальності 081 Право
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

24 лютого 2022 року на всій території нашої держави було запроваджено особливий правовий режим, що вводиться у разі загрози національній безпеці – воєнний стан.

Він вплинув на наше суспільне життя і, зокрема, змінив його.

Це торкнулося і відносин у сфері праці, де було введено в дію ряд новел, які висвітлюють законодавче регулювання трудових відносин, що виникають між державою, роботодавцями та працівниками.

Отже, ключовим є проаналізувати, які саме відбулися зміни у правовому регулюванні трудових відносин.

Проблематику трудових відносин в умовах воєнного стану в Україні досліджено у працях таких вчених, як О. Костюченко, С. Бортника, І. Костіна, В. Михальчука, О. Волянської, О. Грیشнової, М. Кирильчука та інших.

Але, все ж таки, науковці вивчають дану проблему фрагментарно, аналізуючи лише проблематику регулювання відносин у сфері праці інструментами нормативно-правового і законодавчого характеру, проте актуальним залишається питання організації регулювання трудових відносин, що виникають між державою, роботодавцем і працівником в умовах дії воєнного стану.

Тому, метою нашого дослідження є проведення характеристики актуальних змін у правовому порядку і механізмах законодавчого регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану в Україні.

24 лютого 2022 року Указом Президента № 64/2022 в Україні введено воєнний стан. Введення воєнного стану призводить до тимчасового обмеження деяких конституційних прав людини і громадянина. Але, відповідно до ч. 2 ст. 20 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» в умовах воєнного стану не можуть бути обмежені права і свободи людини і громадянина, передбачені ч. 2 ст. 64 Конституції України.

15 березня 2022 року було прийнято Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». Він визначає особливості проходження державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, особливості трудових відносин працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні, а також осіб, які працюють за трудовим договором, укладеним з фізичними особами, у період дії воєнного стану, введеного відповідно до Закону України "Про правовий режим воєнного стану.

Основи регулювання трудової діяльності в разі застосування дистанційної чи надомної форм праці регламентовано Законом України № 1213-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання дистанційної, надомної роботи та роботи із застосуванням гнучкого режиму робочого часу», а також Законом України № 540-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (Covid-19)».

Основи законодавчого регулювання відносин між роботодавцями і працівниками, які залучаються до виконання обов'язків, передбачених законами України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», регламентуються положеннями трудового законодавства.

Проаналізуємо ключові зміни.

Особливості переведення та зміни істотних умов праці в умовах воєнного часу:

Для здійснення переведення працівника з ініціативи роботодавця в умовах воєнного стану необхідним є дотримання наступних умов: 1) переведення здійснюється виключно для виконання робіт, спрямованих на відвернення або ліквідацію наслідків бойових дій, а також інших обставин, що становлять або можуть становити загрозу життю чи нормальному життєвим умовам людей; 2) переведення не здійснюється в іншу місцевість, на території якої тривають активні бойові дії (для переведення в іншу місцевість, на території якої тривають активні бойові дії необхідна

згода працівника); 3) оплата праці за виконану роботу не нижче середньої заробітної плати за попередньою роботою [1].

Особливості розірвання трудового договору:

– з ініціативи працівника – якщо в районі місцезнаходження підприємства, установи, організації ведуться бойові дії;

– з ініціативи роботодавця – через тимчасову непрацездатність працівника, а також у період перебування такого працівника у відпустці із зазначенням дати звільнення. Виключення становлять відпустки у зв'язку вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку [2].

Особливості встановлення та обліку часу роботи та часу відпочинку:

На відміну від ст. 50 КЗпП України, яка визначає нормальну тривалість робочого часу не більше 40 годин на тиждень, у період воєнного стану нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 60 годин на тиждень. У даний період скорочується також час щотижневого безперервного відпочинку, який не може бути меншим 24 годин на тиждень на відміну від 42 годин на тиждень, як передбачено ст. 70 КЗпП України [2].

Ст. 13 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» введено поняття «призупинення дії трудового договору», тобто тимчасове припинення роботодавцем забезпечення працівника роботою і тимчасове припинення працівником виконання роботи за укладеним трудовим договором у зв'язку із збройною агресією проти України, що виключає можливість обох сторін трудових відносин виконувати обов'язки, передбачені трудовим договором.

Отже, підбиваючи підсумок цьому дослідженню, можна зробити певні висновки: із введенням в дію на території нашої держави воєнного стану відбулися значні зміни у трудовому законодавстві.

І тут важливим залишається питання законодавчого регулювання трудових відносин, тобто впливу сукупності законів та інших нормативно-правових актів України на порядок організації відносин між працівником і роботодавцем.

Література:

1. Як вплинув воєнний стан на тривалість робочого часу та на укладення трудового договору. URL: <https://medoc.ua/blog/jak-vplinu-vonnij-stan-na-trivalist-robocogo-chasu-ta-na-ukladennja-trudovogo-dogovoru>.

2. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15. 03. 2022 р. № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20>.

3. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.